УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 135. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЛИПНЯ (JULY) 1969 No. 135. VOL. LXXVI.

Президент Ніксон відбуде розмову з астронавтами під час їх перебування на Місяці

Вашингтон. — Відбувається підготова для проведення фіксованої телевізійної розмови президента Ніксона з астронавтами Нілем Армстронгом та полк. Едвіном Е. Алдріном під час того, як у понеділок 21 липня ц. р. ранком вони ходитимуть по Місяці. Переведуть всю технічну підготову для такої розмови, що буде переведена всіма телевізійними станціями, Амерікен Бровдкестінґ Компані. Президент говоритиме через мікрофон або телефон і його голос мав би бути переданий до головної контрольної стації „Аполло 11" " у Гюстоні і звідти на Місяць. Телевізійні світлини з Місяця будуть передані до Гюстону і звідти до Ню Йорку. Перебуватимуть астронавти Армстронг і Алдрін на Місяці між годиною 2:17 до 4:42 ранку з понеділок 21 липня ц. р.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 18-го липня 1969

В АМЕРИЦІ

МІЖ ГОНДУРАСОМ І ЕЛЬ САЛЬВАТОРОМ НАСТАЛО непевне перемир'я, проголошене внаслідку заходів сьомичленної Комісії від Організації американських держав. Війна між тими двома маленькими середньо-американськими державами вибухла несподівано 3 липня ц. р. з приводу — футбольного змагання. Гондурас має 42.277 кв. миль і 2 з половиною мільйона населення, — Ель Сальватор менший, бо має тільки 8.260 кв. миль, зате перенаселений і має 3.150.000 мешканців. 300.000 імігрантів з Ель Сальватору в Гондурасі становлять віддавна причину загострення відносин між тими країнами. Кожна з них має коло 5.000-ну „армію", а війна автоматично припинилась внаслідку вичерпання амуніції і браку частин до танків та літаків.

У СЕНАТІ ВІДБУВАЛОСЬ впродовж двох днів тайне засідання. Сторожа впускала на залю тільки сенаторів. Засідання скликано, щоб вислухати й передумувати дальші довірочні інформації Уряду в справі конечности започаткувати систему протиракетної охорони, т. зв. „Сейфгард". Проти того проєкту існує в Сенаті сильна опозиція збоку ліберальних демократів та частинно й деяких республіканських сенаторів. Уряд наполягає на схвалення кредитів на започаткування тієї системи з уваги на загрозу збоку Совєтів.

НАЙВИЩИЙ СТЕЙТОВИЙ СУД У НЮ ЙОРКУ ЗВІЛЬНИВ трьох єменських арабів, арештованих в листопаді мин. року внаслідку телефонічного доносу, що існує змова проти життя Ричарда Ніксона. В помешканні Ахмеда Намера в Брукліні в Ню Йорку дійсно знайдено два складані кріси й двосічний ніж, але арештовані так їх адвокат доказували, що донос був актом персональної пімсти.

У СВІТІ

У БРЮССЕЛІ ЗАКІНЧИЛАСЬ дводенна конференція так званого Діючого Комітету для справ З'єднаних Стейтів Европи, під головуванням 81-літнього французького економіста Жана Монне. 48-ох членів Комітету прийняли одноголосно резолюцію включно з 5-ма членами з Франції, в якій порекомендовано перевести приспішені переговори задля включення Британії до Европейської Економічної Спільноти. Справу прийняття туди також Ірляндії, Норвегії і Данії відложено аж після прийняття Британії. Цю резолюцію розглядатимуть міністри закордонних справ шістьох держав Европейської Економічної Спільноти, які з'їдуться у вівторок 22 липня у Брюсселі.

ДО ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ПРИБУВ голова шефів об'єднаних штабів ЗСА генерал Ерл Вілер з головною метою — перевірити з головним командантом військ ЗСА у В'єтнамі ген. Крейтоном Абрамсом й іншими високими військовиками, чи вести далі стратегію „шукай і винищуй" комуністичні війська, чи змінити ту стратегію на іншу.

З ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ВИЇЗДЯТЬ за кордон коло 2.000 осіб кожного місяця, при чому щораз більше людей зголошується за візами. Багато заможніших південних в'єтнамців перекуплюють урядовців, щоб дістати візу на виїзд: всі вони бояться приходу до влади комуністів, коли не стане в Південному В'єтнамі американських збройних сил.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ІНДІРА ГАНДІ БОРЕТЬСЯ за своє становище проти сильної внутрішньо - партійної опозиції. Вона зробила поважний і дуже відважний крок, димісіонувала без попереднього запиту й порозуміння міністра фінансів, 73-літнього Морарі Десаї, який в минулому тижні голосував за неприхильного пані Ганді Саньїву Редді, як на кандидата на президента Індії.

ПРЕЗИДЕНТ МІЖНАРОДНОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ВДОВОЛЕНИЙ порозумінням, що він його осягнув в столиці Нігерії Ляосі з тамошнім урядом щодо права Міжнародного Червоного Хреста нести власними літаками допомогу голодуючим в Біяфрі, проти якої центральний уряд Нігерії веде дворічну безпощадну війну. Цей президент, швайцарський француз Марсель Невіль, їздив особисто до Лягосу в цій справі. Всі достави Міжнародного Червоного Хреста до Біяфри припинено, коли нігерці збили літак, що нічною порою летів до Біяфри з харчами й ліками.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПІДУ ЗГОЛОСИВ перші заходи в справі зрівноваження бюджету й інших заходів, націлених на скріплення вартости французького франка. Міністер фінансів Валері Жіскар д'Естень заповів, що восени цього року пред'явить парляментові новий бюджетовий прелімінар — без драстичних змін, які спричинили б спротив робітничих спілок.

АМБАСАДОР ЗСА В ЛОНДОНІ В. Г. АННЕНБЕРҐ ПРОМОВЛЯВ на бенкеті, що його влаштувала Американська Торговельна Палата в Британії. Промовляючи до кругло 500 приявних видатних постатей американського й британського фінансово - торговельного світу, Анненберґ жартував, що американські астронавти не здивувались би, як би, висадившись на Місяці, побачили, що там уже є — англієць. Анненберґ нав'язав до леґенди, що коли перші поселенці, „паломники", вичалили осінню 1620 року в Массачузетс, то там уже мешкав перед ними англієць Конант.

„АПОЛЛО 11" ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО МІСЯЦЯ, АСТРОНАВТИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ДЕСАНТУ НА МІСЯЦЬ, ЩО МАЄ ВІДБУТИСЯ В ПОНЕДІЛОК 21 ЛИПНЯ

Гюстон. — Минувши в четвер 17 липня уже половину своєї понад 240.000-милевої дороги до Місяця, „Аполло 11" почав зближатися в п'ятницю 18 липня до Місяця — після того, як астронавти із його залоги запалили головну із заінстальованих при цьому космічному кораблі ракет, щоб проспішити його лет і спрямувати командну кабінну в орбіту Місяця і згодом до виходу з неї. В четвер о год. 7.35 вечора, після того, як астронавти пролетіли 148.000 миль, астронавти Ніл Армстронґ, Ед Алдрін та Майк Коллінс провели 35-хвилинну кольорову телевізійну передачу, показуючи з допомогою фотографій Землю, з якої вони вилетіли, дорогу, яку перебули і дещо з того, що вони бачили, як також влаштування їхньої кабіни і їхні зайняття у ній. На суботу 19 липня година 1.26 по полудні передбачене спрямування „Аполло 11" в орбіту Місяця й передавання на землю кольрових світлин Місяця, фотографованого астронавтами. Головними й вирішальними для місії „Аполло 11" будуть два наступні дні — неділя 20 і понеділок 21 липня. В неділю о год. 1.42 по полудні місячна модуля відокремиться від командної кабіни й обидва астронавти полетять нею в орбіті Місяця на віддалі яких 50 000 стіп від його поверхні. О год. 4.08 десантна модуля почне знижуватися і причалить за одинадцять мінут на Місяці на терені Моря Спокою. Протягом дальших десять годин Армстронґ й Алдрін перевірюватимуть діяння усієї системи десантної модулі і будуть готуватися до виходу на Місяць. В той же час полк. Коллінс пілотуватиме командною кабінею, літаючи в орбіті Місяця на віддалі 69 миль від нього, фотографуючи його поверхню й місце десанту. В понеділок о год. 2.17 ранку перший вийде з десантної модулі на місячний ґрунт Ніл Армстронґ і двадцять мінут пізніше вийде за ним полк. Алдрін. Протягом двох годин і 40 хвилин обидва астронавти проведуть низку доручених їм наукових досліджень, експериментів і зберуть потрібний для дальших дослідів геологічної будови Місяця і впливу Сонця на нього матеріял. Усі їхні зайняття на Місяці будуть зафіксовані телевізійною камерою. О год. 4.42 астрнавти повернуться до своєї модулі для 9-годинного відпочинку й підготови до відлету з Місяця, що має відбутися о год. 1.55 по полудні. На годину 5.32 по полудні в понеділок заплянoване об'єднання місячної модулі з командною кабіною „Аполло 11". У вівторок 22 липня, після запалення головного мотору космічного корабля почнеться його відлет в напрямі до Землі. В четвер 24 липня о год. 12.51 по полудні астронавти мали б „приземлитися" на Тихому океані у віддалі яких 1 200 миль на південний захід від Гаваїв.

Залога „Аполло 11" завезе на Місяць медалі на пошану загинулих астронавтів

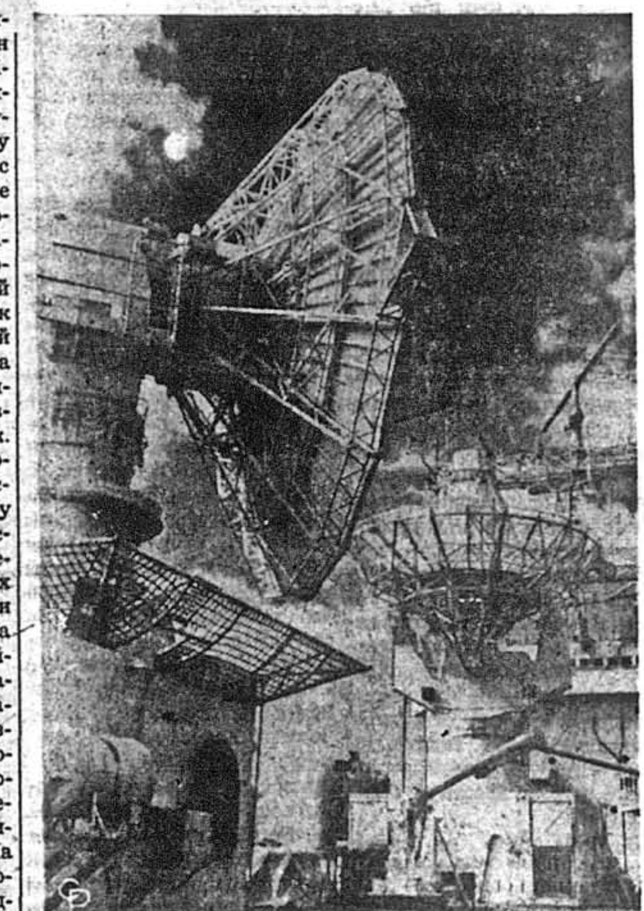
Гюстон. — Разом з сотками різних послань і пам'яткових речей, переданих астронавтам із залоги „Аполло 11" для завезення на Місяць, в тому числі американського прапору і пропам'ятної таблиці про десант людей на Місяці, вони завезуть на Місяць також медалі на пошану всіх тих астронавтів, що в змаганні за завоювання Космосу віддали своє життя. Про плян покласти на Місяці медалі загинулих американських астронавтів і совєтських космонавтів сповістив президент Ричард М. Ніксон у Вашингтоні в четвер 17 липня, заявляючи, що це буде найкращий спосіб вшанування тих мужніх і сміливих людей різних націй, які посвятили своє життя для здійснення великих мрій людства. Президент висловив ще думку, що так само, як можна добитися на Місяць, так же само можна досягти порозуміння між людьми. Будуть покладені 3 великі медалі на пошану американських астронавтів Вірджіла І. Ґріссола, Едварда Г. Вайта та Роджера Б. Чеффі, які загинули два і пів року тому під час пожежі в космічному кораблі „Аполло" на Кейп Кеннеді. Водночас із цим будуть покладені на Місяць медалі на пошану двох совєтських космонавтів Юрія А. Ґаґаріна, який загинув минулого року в катастрофі літака, і володимира М. Комарова, який загинув під час невдалої спроби з випущенням космічного корабля „Союз". Медалі для совєтських космонавтів були передані їхніми жінками під час відвідин американського астронавта команданта залоги „Аполло 8" полк. Френка Бормана в Совєтському Союзі два тижні тому.

„Луна 15" в орбіті Місяця

Москва. — В четвер 17 липня появився короткий офіційний комунікат, в якому пригадано, що в минулу неділю 13 липня випущено в космос „Луну 15", яка після 102 годин увійшла в орбіту Місяця. Совєтський комунікат так і називає „Луну 15" — „штучним сателітом Місяця". Совєти так само називали були „Луну 14", яку вистрілили в космос 15 місяців тому, — вона ніколи не вернулася на Землю. Совєтський комунікат далі нічого не згадує про призначення „Луни 15", тільки запевняє, що отримується від неї постійні радіо- інформації. Директор британської астрономічної Джорелл-обсерваторії, Бернард Ловелл, потвердив, що перехоплено чисті й виразні радіо-гасла з „Луни 15" і що існує можливість, що „Луна 15" осяде без людської залоги на поверхні Місяця ще перед прилетом туди американських астронавтів та що буде старатися вернутися на Землю із зразками поверхні Місяця.

Роджерс таврує в'єтнамських комуністів за поставу до війни й полонених

Вашингтон. — Державний секретар Вілліям Роджерс гостро натаврував становище в'єтнамських комуністів, однаково Північного В'єтнаму, як В'єтконґу, супроти проблеми замирення у В'єтнамі та американських полонених. Роджерс назвав незрозумілим, нерозумним і безсенсовним становище комуністів, які у відповіді на всі мирові жести й пропозиції альянтів мають тільки лайки та заперечування. В. Роджерс навів комуністичні вислови про „підступ" і „обман", якими вони охристили останні альянтські примирливі пропозиції. Зокрема державний секретар назвав нелюдяною поведінку Північного В'єтнаму, який до цього часу не проголосив прізвища американців, що їх тримає у свому полоні.

Велетенські тарілковидні антени, заінстальовані на кораблі „Ванґард" для допомоги у спрямовуванні лету „Аполло 11" до Місяця. Таке ж саме завдання здійснюють ще два інші американські кораблі „Редстон" і „Меркурі", як також чотирнадцять інших допоміжних стацій по всьому світі. Всі ці стації мають безпосередній телефонічний зв'язок з космічним контрольним центром у Гюстоні.

Між ЗСА і СССР нема згоди щодо конфлікту Ізраїлю з арабами

Москва. — Асистент державного секретаря для справ Близького Сходу, Джозеф Дж. Сіско, від'їхав з Совєтського Союзу, перевівши чотири дні в Москві на безплідних розмовах з кремлінськими володарями про можливості замирення на Близькому Сході. Зокрема, він мав довгі розмови з совєтським міністром закордонних справ Андрєм Громиком в першому й останньому днях свого перебування у Москві. За півофіційними совєтськими заявами, ті розмови велися „одверто в діловій поважній атмосфері" — що, за дипломатичною мовою, значить — не осягнено ніякого порозуміння. Сіско виїхав почерез Швецію, щоб там поінформувати про хід і вислід своїх московських розмов шведського дипломата д-ра Гуннара Яррінґа, який все ще є офіційним посередником Об'єднаних Націй для замирення між Ізраїлем і арабськими сусідами. Єдиним „успіхом" ,що його мала чотириденна візита Сіска в Москві, було погодження, щоб американсько-совєтські розмови на тему ізраїльсько-арабського конфлікту продовжувалися. Тим часом в авторитетному щоденнику в Каїро „Аль Ахрам" появилася стаття приятеля єгипетського президента Нассера, Мохаммеда Г. Гейкала, в якій стверджується, що неможливо осягнути мирним шляхом політичне порозуміння з Ізраїлем і що тому нова війна є неминуча. Арабські сусіди Ізраїлю вперто й рішуче відмовляються засісти за спільний стіл з Ізраїлем та наполягають, що взагалі всякі інші розмови про замирення за посередництвом Об'єднаних Націй можуть відбутися щойно після того, як Ізраїль очистить всі без вийнятку окуповані ним у червневій війні в 1967 році арабські землі.

Потверджують, що в Еспанії буде привернена монархія

Мадрид. — з урядових еспанських кіл потверджено, що в найближчий понеділок голова еспанської держави Франсіско Франко проголосить на надзвичайному засіданні еспанського парляменту — „кортесів" — 31-річного князя Хуана Карльоса, внука останнього еспанського короля Альфонса XIII, як свого наступника. Однак, коли Хуан Карльос стане володарем Еспанії і як це станеться — нічого покищо не сказано. Франко, який має тепер 77 років, править в Еспанії від 30-ох років, і мабуть, правитиме до своєї смерти. Еспанський амбасадор у столиці Португалії Лісбоні передав батькові Хуана Карльоса, князеві Дон Хуанові Бурбонському, синові Альфонса, який помер був на вигнанні, листа від генераліссімуса Франка з повідомленням про рішення призначити Хуана Карльоса на свого наступника. Не відомо, чи Дон Хуан зречеться офіційно своїх претенсій до престолу у користь свого сина. В усякому разі, внаслідку того листа від Франка — Дон Хуан відкликав заповіджений виїзд яхтою в морську подорож.

Президентська Проклямація Тижня Поневолених Націй

The White House

CAPTIVE NATIONS WEEK, 1969

BY THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA

A PROCLAMATION

By Joint Resolution on July 17, 1959, the Eighty-Sixth Congress authorized and requested the designation of the third week of July as Captive Nations Week. Ten years have passed and there have been many changes in international affairs. But one thing that has not changed is the desire for national independence in Eastern Europe.

NOW, THEREFORE, I, RICHARD NIXON, President of the United States of America, do hereby designate the week beginning July 13, 1969, as Captive Nations Week.

I invite the people of the United States of America to observe this week with appropriate ceremonies and activities, and I urge them to renew their devotion to the high ideals on which our nation was founded and has prospered and to sustain with understanding and sympathy the just aspirations of the peoples of all nations for independence and human freedom.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this eleventh day of July, in the year of our Lord nineteen hundred and sixty-nine, and of the Independence of the United States of America the one hundred and ninety-fourth.

RICHARD NIXON

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ВЛАДИКИ КАНАДИ СКЛИКАЮТЬ ПЕРЕД-СИНОДАЛЬНУ НАРАДУ

Вінніпеґ. — Місцевий тижневик „Поступ" у виданні з 13-го липня ц. р. надрукував спільне повідомлення всіх чотирьох українських католицьких Владик Канади про скликання перед-синодальної наради, яка має відбутися у Вінніпеґу в днях 16, 17 і 18-го вересня ц. р., отже на два тижні перед зустрічю всіх Владик Української Католицької Церкви в Римі з нагоди торжественного посвячення новозбудованого собору Божої Премудрости — св. Софії. У повідомленні, що його підписали в Саскатуні 27-го червня ц. р. всі чотири Владики — Архиєпископ Митрополит Вінніпеґський ВПреосв. Максим Германюк, Єпископ Едмонтонський Преосв. Ніль Саварин, Єпископ Торонтонський Преосв. Ізидор Борецький та Єпископ Саскатунський Преосв. Андрей Роборецький, сказано:

„Щоб спільно обдумати і належно підготовити питання відносно обновлення в нашій Українській Католицькій Церкві згідно з духом Другого Ватиканського Собору, що мали б бути предложені й вирішені на найближчому Синоді Українського Католицького Єпископату, ми, нижче підписані Українські Католицькі Владики Канади, зібрані на своїх чергових нарадах, у Саскатуні, оцим скликаємо Перед-Синодальні Наради Української Католицької Ієрархії, Епаріяльного і Чернечого Клеру, Членів і Членкинь наших Чернечих Згромаджень та Представників Українських Католицьких Мирян Канади, на 16, 17 і 18 вересня ц. р., в Вінніпеґу.

Два перші дні Нарад будуть вповні присвячені проблемам ,що повинні б бути предложені на найближчому Синоді Українського Католицького Єпископату. Третього дня Отці Духовні мали б нагоду відбути свої священичі наради відносно ріжних проблем свого священичого життя й своєї душпастирської праці.

В програмі двох перших днів передбачені такі питання:

1. Конституція Української Католицької Церкви як одної з Помісних Церков цілої Вселенської Церкви.
2. Вживання різних мов у літурґічних Богослужбах українського обряду.
3. Скорочення Богослужб в українському обряді.
4. Святкування приказаних свят на тижні в українському обряді.
5. Устійнення днів і форм посту в Українській Католицькій Церкві.

В програму третього дня увійдуть ті питання, що їх самі Отці Духовні собі предложать.

Оцим просимо всіх Отців Духовних Епархіяльного і Чернечого Клеру, як теж всіх Членів і Членкинь наших Чернечих Згромаджень, уважати це наше запрошення як звернене особисто до кожного й кожної з Вас. Представників наших Мирян виплють наші церковно-громадські організації: БУК, ЛУКЖ і УКЮ в особах Голов своїх Епархіяльних Управ, або їхніх представників, назначених цими Управами в порозумінні зі своїм Владикою.

Всі вище запрошені особи, що зможуть взяти участь в цих важливих Перед-Синодальних Нарадах, повинні зголосити свою участь найпізніше до 15 серпня ц. р., на адресу Митрополичої Канцелярії, 235 Скошія Стріт, Вінніпеґ 17, Ман.

Вище згадані особи повинні відбути найперше наради в усіх цих питаннях в своїх Епархіях, щоб могти опісля предложити свої узгіднені рішення й доручення на загальних нарадах у Вінніпеґу.

З побажанням Божого благословення в цій новій важливій праці, здоровимо щиро Вас усіх, Дорогі в Христі Браття й Сестри, та очікуємо радісної зустрічі й успішних спільних нарад разом з Вами у Вінніпеґу."

КОШТОМ 450.000 ДОЛ. ЗБУДУВАЛИ НОВУ ЦЕРКВУ В ПІТТСБУРГУ

Піттсбурґ, Па. — Відносно невелика українська католицька громада в Піттсбурзі збудувала за два роки коштом 450 тис. дол. нову церкву св. Юрія, бо місце старої, збудованої ще в 1919 р., забрало місто. Парохом церкви св. Юрія є о. Василь Джиджора, головою Будівельного комітету був Мих. Федора. Дня 22 червня нову церкву посвятив, у співслуженні духовенства, Митрополит Амврозій Сенишин. Як інформував тижневик „Українське Народне Слово" з 10 липня, на бенкеті з нагоди посвячення нової церкви св. Юрія було понад 500 осіб.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У центрі уваги

Кажучи про космос — говоримо про безмежне. Кажучи про пізнання космосу, маємо на увазі пізнання безмежного, пізнання всіх первопричин і сучасних та можливих наслідків. Сотворіння Боже — людина — наділена гоном до пізнання, до відкрить, і тому бажання людини пізнати світ це одно з найприродніших її бажань. Чи можна справді пізнати безмежне? — це філософське питання, адже справжнє чи уявне або межове пізнання є наближенням до пізнання Творця, чи причин постання всесвіту, а в ньому й на маленькій пляненті Земля — постання людини.

Нині не лише Америка, а й увесь світ ставить у центрі уваги проблему вивчення космосу. Більшість із опитуваних людей в ЗСА горді відвагою астронавтів, велетенськими досягненнями американської науки і техніки, хоча люди свідомі, що на полі відкрить, як і на полі бою, не обійтися без жертв у людях, як не обійтись і без жертв економічного порядку. Із сотень опитуваних лише дві-три особи не були захоплені летом на Місяць, бо „це не бизнес". Насправді, навіть полети на Місяць є великим „бизнесом", бо мільярди долярів, що йдуть на реалізацію космічних програм, не вилітають з ракетою на Місяць, а залишаються між народом, між працівниками, в сфері нашої великої економіки. Тільки тугодумні одиниці твердять, що треба занехаяти програму вивчення і здобуття людиною космічних просторів, а звільнені тоді фонди використати на покращання життя біднішої частини народу. Одно не перечить другому, Білий Дім і Уряд не занехають ні космосу, ані позірної убогости частини громадян, які живуть, однак, далеко краще ніж мільйони таких людей у більшости інших країн світу, особливо в країнах так зв. „комунізму".

Велику ролю в здійсненні програми космічних дослідів, започаткованої за ініціятивного молодого президента Джана Ф. Кеннеді, відіграє не лише наука, не лише „бизнесові" перспективи, а й психологічний момент і навіть ідеологічний: вільний світ показує свою могутність, а вільна людина — свої незвичайні можливості та здібності.

Подорож до Румунії

Сотні коментарів, які появились досі в американській пресі на тему недалекої подорожі президента Ричарда Ніксона з відвідинами до Румунії, однозгідні, що ніхто, поза хіба найвужчим гуртом прибічників президента Ніксона, не знає, якими мотивами керувався Президент, прийнявши запрошення на відвідини, та яка ціль тієї візити.

Ото ж, не виключене, що президент Ніксон хоче заманіфестувати своє признання для малого комуністичного сателіта, який все ж має відвагу підкреслювати свою незалежність від Москви. Таку візиту можна розуміти, що З'єднані Стейти готові на співпрацю також з комуністичними країнами. Але відвідини Ніксона у Букарешті можна теж розуміти, як пересторогу на адресу Москви, щоб вона не зважилася повторювати супроти Румунії свою жалюгідну „опіку", яку виявили супроти Чехо - Словаччини. Мавши на увазі, що Румунія зберігає добрі зв'язки також з комуністичним Китаєм, володарі в Пейпінгу можуть зрозуміти приязний жест ЗСА супроти Румунії як дипломатичне ствердження, що у випадку совєтсько - китайської війни З'єднані Стейти будуть невтральними й не поспішать з допомогою Москві. З державного американського погляду, справа проста. Комуністичний світ перестав бути одностайним та керованим з одного московського центру і тому дипломатія вільних держав дістала ширші можливості діяння. У даному випадку, наприклад, фактом є, що ті відвідини Ніксона в Букарешті неприємно заскочили кремлівських володарів. Доказом цього є відкликання заповідженої подорожі Підгорного, Брежнєва і Косигіна до Букарешту, що мали відбутися за тиждень перед приїздом туди Ніксона, і промовчання тієї подорожі Ніксона у близько двогодинній промові Громика на минулотижневому засіданні Верховного Совєта в Москві.

Румуни горді, а польські володарі почувають себе дуже ніяково, що два роки тому відмовили в'їзду до Польщі приватному американському громадянинові — Ричардові Ніксонові. Без уваги на те, що мав на меті президент Ніксон, прийнявши запрошення Румунії, престиж його і престиж Америки зросте в широкому світі.

о. Петро Ковальчик
Митроф. Прот.

ЗА УКРАЇНСЬКОГО ДУХА В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ

У своїй знаменитій статті п. заг. „Богозневажлива Відправа" („Свобода" чч. 124, 125) отець д-р Семен Гаюк пригадав українській спільноті поза межами Батьківщини такий трагічний акт зневаги над українським народом та його Церквою, коли то Москва проголосила анатему на гетьмана Івана Мазепу.

Отець Гаюк пригадав цю богозневагу, що сини й дочки українського народу мусіли так довго - довго слухати церковне викляття одного з найбільших світочів українського народу та його Церкви. Читаючи цю інтересну статтю, приходять мені на думку деякі болючі справи і проблеми наших обидвох Церков на цьому континенті. Насувається на душу тривожний запит: чому наші Церкви послуговуються деякими московськими обрядами, зокрема московською архітектурою в будові й внутрішньому улаштуванні деяких Божих храмів?

Україна за часів князя Володимира Великого прийняла Христову Віру з Візантії, в грецько - візантійському обряді. Починаючи від величнього храму Св. Софії в Києві, Україна придержувалася цього стилю в будові своїх храмів. На всіх українських храмах, навіть доби українського барокко (зокрема ж в церквах і монастирях відновлених або зафундованих гетьманом Мазепою) — ясніли на українських храмах — не московські хрести із скісним підніжком на копулах, не московські бані - цибулі, але візантійської форми хрести й банікопули.

Значить, що як довго Україна та її Церква були незалежні від Москви, того роду церковна архітектура, зокрема ж форма Св. Хреста на українській землі не була знана! Залив московщини, також на церковному полі, розпочався від злощасного й трагічного для України Полтавського бою. Розпочалося безпощадне поневолення України та її Церкви, зокрема на церковному відтинку, в церковній архітектурі, музиці, церковних обрядах тощо. Так тривало кілька соток років, аж до розвалу царату.

В Галичині прийнявся московський т р и р а м енний хрест — частинно з незнання нашого минулого тодішніми вищими й нижчими духовниками, також відомим москвофільством греко - католицького тодішнього клиру. Також немаловажним чинником в п р о вадження трираменного Хреста був чисто політично - н а р одний чинник: відрізнити свою Церкву від нелюбої і ворожої нам Польщі та її агресивного римо - католицтва в польських шовіністичних ризах... Бодай так нас тоді вчили, такі були наші настрої в Галичині.

З такою нерівною, а то й шкідливою церковно-народною традицією приїхали наші перші поселенці на американський континент. Перші, а то й пізніші наші Святі Храми, в обидвох наших Церквах, були будовані за повище згаданим неісторичним і неукраїнським стилем, зокрема щодо трираменних хрестів на копулах наших церков. І по недавні дні панувало, а подекуди в наші дні існує багато непорозуміння щодо цього. Який фактично був і повинен бути національний Хрест християнської України? Пишу про це з болем серця, бо поміж нашим тут народженим духівництвом і нашою тут народженою (православною) молоддю немає ясної думки щодо цього. В своєму невіжестві молодша ґенерація (бо ніяк не можна дивуватись дуже жертвенним старшим нашим емігрантам!) бере чуже за своє, московське за рідне українське.

На цю тему написав був свого часу дуже цінну публікацію наш науковець і один з найкращих знавців української старовини — Вадим Щербаківський. Цей православний автор, колишній кустос археологічного музею в Полтаві, потому професор в Українському університеті в Празі і в Мюнхені — забрав слово в дискусії: який є фактично наш український Хрест? Його публікація вже своєю назвою дає ясну і науково обґрунтовану відповідь: „Трираменний Хрест, чи трираменний Хрест із скісним підніжком — національний Хрест України?". Цей великий знавець української старовини у своїй розвідці доказує, що трираменний Хрест із скісним підніжком не наш, а чисто московський! (На жаль, не маю в себе тієї праці В. Щербаківського, і тією дорогою прошу наші книгарні або приватні особи: визичити мені цю рідкісну книжку. Річ ясна, за відповідною грошевою кавцією. Хочу написати в англійській мові розвідку на цю важливу тему, щоб наша молодь знала про що йде, де правда й неправда, кривда наша!).

З приємністю хочу ствердити, що на всіх календарях (також інших офіційних виданнях) Української Православної Церкви в ЗСА (Савт Бавн Брук — її Осередок) — видніє на мистецькій кольоровій обкладинці цього календаря мистецьке оформлення нашого традиційного Свят - Володимирського, значить, нашого національного Хреста України! Також відома будова в Савт Бавнд Бруку, Церква - Пам'ятник має на своєму високому вершкові наш Володимирський Хрест, який і по наші дні яєніє на деяких незруйнованих ще ворогом старовинних соборах та монастирях священного нашого Києва! Також майже всі храми, побудовані нашою новою еміґрацією „з-над Дніпра", мають на своїх копулах не трираменний московський, але Володимирський Хрест!

Хочу порушити при цій нагоді другу баламуту, а то

(Закінчення на стор. 3-ій)

Софія Наумович

МММ, ВИРСТА І КОЛЯДА

Можна б запитати: „Де кум, де коровай?" Але зв'язок між ними таки існує. Від якогось часу МММ (Міжнародний Союз Матерів), з яким Союз Українок Франції втримує 25-літній зв'язок, закинув свої щорічні „вант де шаріте", чи по-нашому „передсвяточні базари", та й переставився на концерти.

Скік між базаром і концертом — рисковний, але практичні жінки зважилися на нього і... виграли. Адже куди легше сидіти при касі й збирати гроші за виступи славних солістів, як виконати сотні робіт для організації базару. А французька публіка так само чисельно прийшла на концерт, як ходила на базарі МММ, — з чого й слід зробити висновок Союзові Українок.

Черговий концерт відбувся 12 червня ц. р. у приватній віллі панства Кабльок, у розкішному Парку де Со під Парижем, з благородною метою: зібрати гроші на потреби МММ.

Українці прибули цим разом численніше, як на попередній із виступами австрійських музик. З'явився майже ввесь Сарсель із гостем проф. Ревуцьким, та різні українські парижани. Причина такого несподіваного зацікавлення концертом серед українців в тому, що його зорганізував і на ньому виступав солістом скрипаль д-р Аристид Вирста, ще й вставив у програму твір українського композитора Миколи Коляди.

Це була доволі рисковна річ, бож нашому молодому, померлому на 27-му році життя імпресіоністові Миколі Коляді довелося виступити вперше в такому „важкому і некорисному" товаристві, як Франсіс Пуленк і Беля Барток. Проте, наш скрипаль не розгубився, і, виконуючи Сонату ч. І, на скрипку і фортепіяно (з Бетті Віо), передав, як міг найкраще, всі три частини (адажіо, лярго, і алеґро нон тропо), з яких лярго сподобалося нам найбільше. Зразу після цієї точки пані Кольбок звернула увагу французькій публіці, що присутні на залі українці зворушені тим, що чують уперше твір їхнього композитора. Після її слів збільшилися рясні оплески для наших скрипаля і композитора.

Далі йшла чудова соната на клярнет і фортепіяно сі-бемоль Франсіса Пуленка, яку виконав клярнетист Робер Лебедель. Дуже гарно виконана була, зокрема, „Романца" у другій частині.

На закінчення всі троє музик відіграли „Контрасти" Бартока, які сподобалися менше від попередніх. Найкращою ще була третя частина „Себес", побудована на мотивах мадярського танцю, отож фалкльорна... Дякуючи виконавцям, пані Кольбок ще раз підкреслила, що концерт пройшов так гарно і чисельно (понад сто осіб) завдяки д-рові Вирсті, Коляді та українцям, які шанують своїх мистців.

На марґінесі цього вдалого концерту хочеться ще раз нагадати нашим виконавцям, щоб вони завжди включали твори українських композиторів у свої концерти, бо ними вони не тільки не посоромляться, але ще й внесуть свіжу, оригінальну нотку в програму, чим і виріжняться поміж сотнями і тисячами інших виконавців.

До речі, у „Свободі" з 5 червня ц. р. вичитали ми в статті К. Степового такі самі думки щодо українського малярства. Бо чому ж би наші найкращі малярі не могли так само добре віддати „уявного краєвиду" України, як, наприклад, Америки чи Франції? Адже тепер і так ніхто не малює деталів, щоб картина відповідала дійсності, бож малюнок це не фотографія, проте „дух" українського краєвиду вона може передати. Додати б ще побажання, щоб наші малярі у вільному світі створили ряд історичних картин із нашого славного минулого чи сучасного, бож цього ніхто за них не зробить, а підсовєтські малярі й поготів!

Сподіваюся, що мій голос не буде голосом „волаючого в пустині".

Україніка у Франції

У „Бюлетені" ч. 24 „Товариства Французьких Докторів Філософії" за травень 1969 р. поміщені дві вістки про „українські святкування". Перший автор, Жан О-Же, пише про „50-річчя соборности України", яке вшанували паризькі українці великим концертом у залі Корто, на якому, до речі, виступив востаннє наш незабутній співак Мирослав Скала-Старицький. Французький автор пише, що знає українське середовище від 35-ти років та підкреслює, що хоч українці говорять уже зовсім добре і без акценту по-французьки, то всі вони, і навіть молодь, плекають свою рідну мову, до якої щиро прив'язані. Окремо згадує п. Ожі „Танок Дзвінки" Коса-Анатольського, у виконанні д-ра Вирсти, який мав великий успіх у слухачів.

Друга авторка, Юлян Бонель, пише про те, що „Тарас Шевченко вшанований у Парижі". І то, ж не абияк, бо в самому центрі Парижу, в „шляхетному" передмісті Сен - Жермен знаходиться тепер „Сквер ім. Тараса Шевченка". Ця „блискуча і зворушлива церемонія під подвійним патронатом Міської Ради та Українського Комітету, — зібрала паризьких українців та високі особистості з Паризької Ради, з Університету, з Церков, з мистецьких кіл та, зокрема прихильників Шевченкового таланту. Слідував після цього знаменитий обід (ексцелянт), на якому, побіч українців, були представники міністерства, церков та мистецтва. Усі вони палко вітали пана Вирсту з блискучим успіхом Шевченкового дня в Парижі. Елегантна і добре зредаґована брошура представила Шевченка, як людину, поета і патріота та подала документацію усіх шанувальних дій, в і д д аних Шевченкові, зокрема ж названня скверу його ім'ям у цій дільниці, де зустрічаються багаті й бідні, парижани і чужинці, студенти і звичайні мешканці, а всі вони напевно признають Шевченка як „свого".

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Два роки тому перебував у Києві, як турист, письменник-прогресист із Канади Джон Вір, син українськочо іміґранта Федора Вив'юрського, що змінив батькове прізвище на „Вір". Тепер він перекладає на англійську мову 17-ий том „Української Радянської Енциклопедії" для дезінформації англомовних читачів у західньому світі про національно й соціяльно поневолену Україну.

Джон Вір читає в Канаді деяку закордонну пресу, в тому числі й журнал „Економіст" із Англії. Ще 25 січня 1969 р. була надрукована в лондонському „Економісті" стаття „Українці відбиваються". У тій статті не названий із зрозумілих причин український автор, який володіє англійською мовою, писав, що в Україні назріває невдоволення пригнобленням і фактично колоніяльним станом українського народу. Партійне керівництво доручило Джонові Вірові відповісти „Економістові" на його ж сторінках. Послужливий прогресист негайно виконав завдання і вислав для публікації в „Економісті" свою „правду", що в Україні ,мовляв, немає жадної русифікації, що українці радісно працюють на благо комунізму і т. п. вислови з московського пропаґандивного арсеналу.

До травня 1969 р. англійський журнал не надрукував тієї „правди" про Україну. Занепокоєний цим Джон Вір вирішив виступати бодай на сторінках органу української філії всесовєтського КГБ „Вісті з України" з заявою „Вигадки і дійсність"

Джон Вір називає „тежменi українцями" анонімового автора статті в „Економісті" і суґерує думку, що статтю „Українці відбиваються" писано „з іншої і про іншу країну". Виступаючи проти писань-заяв В. Чорновола, Дж. Вір повідомляє, що він „уже відбув порівняно легкий реченець ув'язнення", а С. Караванський, як „румунський шпигун", сидить і далі. Про літературознавця і критика Івана Дзюбу подає, що він „гуляє вулицями Києва, а думками вітає в хмарах містичного „націоналізму", бажаючи тим переконати читачів, що, мовляв, і „українські націоналісти" можуть гуляти вулицями Києва.

Нав'язуючи до якогось речення із статті „Українці відбиваються" в лондонському „Економісті", Дж. Вір пише:

„Звичайно, українці сперечаються. Можливо, існують навіть і такі, які висловлюють погляди, подібні до

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Модерне весілля

Мій приятель Олекса належить до людей прямолінійних, що звикли ставити справи ясно, відкрито, — як на лопаті, — можна б сказати, чи то в громадському секторі, чи в політичному, а навіть і в товариському житті.

— Дуже не люблю неясних, двозначних ситуацій, — говорить друг Олекса.—Ото, бувало, прийдеш на весілля до свояків чи знайомих, які ще заховують відсталі, старогалицькі звичаї, або так так звану етикету, і зразу попадаєш у глупе положення: не знаєш, що дати молодій парі — якийсь презент чи таки конверту з чеком?.. Молода чогось від тебе ховається, церемониться, ніби дівка перед шлюбом, — обоє сватів теж грають мармуліка, мовляв — тес-овес, не треба жадних конверт, у них ще весілля крайове, вони дуже раді, що ви ласкаво загостили, а дарунками просимо не турбуватись і така інша срунда...

Натомість другові Олексі страшенно до вподоби модерне украпське весілля, що відбулось в одній місцевині, в половині дороги між Ню Йорком і Філядельфією. Там батько панни молодої, честь йому і слава, зразу поставив справу, як на лопаті: тільки весільне товариство прийшло з Церкви на бенкетову залю, як батько сплеснув у долоні і попросив хвилинку уваги:

— Шановні гості, — сказав, — я вас дуже перепрошую, але, щоб не було жадного баламутства і щоб ви зразу позбулись того прикрого обов'язку, я просив би, щоб усі презенти складали на цьому столі, що коло дверей, а конверти з чеками, евентуально з готівкою, прошу давати молодим просто до рук. Поспіх був би радше побажаний, бо вони вже мають замовлений літак на Вермюди і о дванадцятій годині покидають залю. Дуже дякую панству, а тепер прошу отця-декана провести молитву!...

І хоч, може, деякі старосвітські тьоті і бабусі трохи кривились, не долюбляли такої „етикети", то гості в більшості приняли з ентузіязмом апель батька молодої, швидко позбулися непотрібного балянсу, а тоді вже засіли до бенкетування. Ще пан староста не закінчив був своєї красномовної промови, як молодята, принаглювані батьком, стали розкривати конверти...

— Ну, діти, як ми стоїмо: чи ми щось заробили на цьому весіллі, чи маємо втрату? — спитав тато, підскочивши, мов опарений, до молодят.

— Ми ще точно не знаємо, татку, — відповіла доня, — вже нарахувала коло півтори тисячки, але тут також попадаються канадійські доляри, то воно вийде трохи менше...

— Пся-кістка! — покрутив головою татко, — прийдеться ще з три-чотири сотки доложити до цього інтересу. Ну, нічого, ти, доню, ще стільки в мене варта. Порахуйте все ще раз, тільки глядіть — не проґавте літака!

Молодята справді зникли перед дванадцятою годиною, так, що весільного торта роздавала мама панни молодої і дуже було їй з тим до лиця. Поза тим, — як запевняє друг Олекса, — гостина була перша кляса, оркестра знаменита і всі дуже собі хвалили модерне українське весілля.

ІКЕР

ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК КОМПОЗИТОРОВІ ЛЕОНТОВИЧЕВІ

У с. Тульчин на Вінниччині 12 липня відкрили пам'ятник видатному українському композитору М. Д. Леонтовичеві, роботи Галини Кальченко і Анатолія Ігнащенка. Пам'ятник має незвичайний вигляд: на високому кам'яному стовпі, в дві людські постаті височини приміщено на вершку мале погруддя композитора.

Оксана Лукашевич

З подорожі до Юкатану

(3)

Ця піраміда збереглася з періоду індіян-толтек. Височиною сягає 26 ярдів (7 поверхів), має 9 прямокутних терас і завершена „Святинею". Саме до цієї святині з чотирьох сторін провадять гори сходи. Піраміда „Ель Кастелльо" із 365 сходами та іншими ціхами своєї конструкції говорить нам про „Культ Сонця".

Не всі відвідувачі мають відвагу бути на горі цієї піраміди, бо ж це й не легко вийти на гору 90-ти східцями, вузесенькими, ховзькими, майже без охорони.

Коли я вийшла на гору (все ж таки зі страхом), мала велике вдоволення, бо побачила те, що так мене цікавило, а саме: мистецтво давньої культури. Це були скульптури на колонах, каменях, капітелях та входових навах святині. Ці скульптури прикрашували нутро святині. На першому місці можна було побачити божка з епохи індіян толтек „Вужа у пір'ї", а далі скульптури воєнної тематики, героїв з вінками і вкінці тигрів, яґуарів та орлів.

Під святинею „Ель Кастелльо" археологи відкрили ще одну давнішу святиню й у ній божка з інкрустованими з мушлі очима, зубами та нігтями.

На середині святині стояв трон для „Найвищого жерця". Цим троном був грізний яґуар з відкритою пащею. Очі в нього були з круглого нефриту, великої вартости. На троні, як жертва лежав диск з мозаїкою з дорогих каменів.

Наступним об'єктом моїх оглядин була „Святиня воїнів". Ця святиня має ще одну назву, а саме: „Група Тисячі Колон". Це велика будівля зі сотками колон довкола. Саме ці колонади дуже нагадують нам атенський Акрополь чи римський Капітолій.

Стрімкі сходи провадять до „Святині воїків" до 4-ох поверхів висоти, звідкіля простягається чудова панорама.

При вході до „Святині воїків" є величезні кам'яні скульптури, а саме: „Голова вужа" та божок „Берер" у виді людини.

В середині святині найзамітніша скульптура це сцена завойовування „Чічен Ітза" індіянами толтек. Жорстокі картини з воєнними бранцями, яким тигри та орли виїдають серця.

Є загальна думка, що ця сьятиня була посвячена „Культові війни".

Години за годинами минали мені на оглядині різних усе нових та цікавих об'єктів-будівель, між ними: грище копаного м'яча з плоскорізьбою (екзекуція стяття голови грачеві з дружини, яка програла гру); „Стіна чашок", — стіна з чашками людей, принесених в жертву; і гріб „Найвищого жерця"; піраміда висоти на 30 стіп, з могилою жерця в середині. „Червоний дім з клясичної епохи індіян мая. Ця будівля є частиною „Грища копаного м'яча", „Дім оленя", з прегарною скульптурою оленя в одній кімнаті.

Вкінці ще хочу задержатися на одній архітектурній пам'ятці, а саме „Домі слимака", будівлі з великими та масивними терасами. На горішній терасі збудована масивна, округла ротонда, висока на 48 стіп. В середині цієї ротонди є сходи, спіральної форми (звідсілля і назва „Дім слимака"), які ведуть на верх ротонди, званої „Обсерваторія".

В епосі індіян мая це була дійсно астрономічна обсерваторія. Та рівночасно це була й обсерваторія дивних та нерозв'язаних явищ довкільної природи. Коли надходила ніч і буйне життя джунґлів присувалося ближче зі звуками та шепотом ночі.

Тверде й грізне було тоді життя, як і природа джунґлів, дика, таємнича, повна небезпек та невияснених явищ. „Дім слимака" був збудований індіянами мая, як „Культ Місяця, Зір Ночі".

На цій „Обсерваторії" залишились ми довше до пізнього вечора. Сиділа та думала, повна вражень з цілого дня. Цього вечора бачила місяць і зорі та чула відгомін-подих ночі в джунґлях... І я бажала подивляти ті самі зорі і місяць, так, як це перед сотками літ робили індіяни мая із цього їхнього „Святого місця".

І коли я вже спала цієї ночі в одному з модерних готелів в Чічен Ітза" (тут є їх два), здавалося мені, що всі піраміди ,будівлі, об'єкти — це не руїни-пам'ятки давно-минулих століть, але, що все це ще повне життя... Життя дикого-первісного та однак вже з печаттю людського духа!

Наступного ранку, як треба було вже від'їздити в поворотну дорогу до Сан Міґуель де Аллєнде, я відчула нараз жаль, що треба покидати таку цікаву закутину землі... Саме тут я пізнала частину світу, досі мені незнаного.

Прощаючися з Юкатаном, постановила ще побачити „Бальнеоріо", його найкращу пляжу на півночі над Мехіканською затокою.

Справді мальовнича! А яка різна від тих усіх пляж, що їх досі бачила, переповнених людьми та їхніми криками-голосами.

А тут, як колись давно, шумлять вздовж б е р е г а стрункі - розкішні пальми, немов перекликаючися із шумами морських хвиль... А білий аж лискучий пісок, як природний килим, надає цілій пляжі своєрідної-питомої краси. Тягнеться цей пісок милями в далечінь... Мільйони мушель від найменших до великих, з яркими барвами веселки внутрі, море так щедро викидає, устеляючи-прикрашуючи ними побережжя пляжі.

Багато їх назбирала, щоб забрати зі собою. Вони будуть мені пригадувати про незнаний у світі, спокій і чар цього місця. Місця, де людина відчуває насолоду самоти та рівноваги духа а найбільше велич природи.

Та часто й тут голоси тропічних птахів будять людину до дійсности...

*

Коли повернулася до свого інституту в Сан Міґуель, щоб далі продовжувати свої студії, могла своїм рідним, які так боялися за мене, написати: вернулася ціла й здорова. Ані „давун" не задавив мене, ані грізні тигри, рівнож акули не турбували мене, як купалася та любувалася чудовими пляжами юкатанських побереж!

А на згадку цієї подорожі, не забула придбати сотки прозірок, які будуть мені пригадувати про чудову країну, що колись була казкою, а сьогодні як живі свідки цієї казки залишилися чудові піраміди, будівлі в „Чічен Ітза".

(Кінець)

ЗА УКРАЇНСЬКОГО ДУХА В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

й другу „історичну нашу кривду в церковній архітектурі: будову церковних престолів. Як знаємо, в Україні-Русі першими будівничими наших святинь були греки й болгари. Як свідчать старі пам'ятки, їхні престоли мали чотирикутну гречько - візантійську форму. Але не квадратово - прямокутні, що являється московським продуктом, що його накинула нам в минулому Москва. Мабуть, через незнання свого церковного минулого (архітектури) по деяких церквах „новоприбулих" наших братів з України — видніють всередині церкви прямокітні московські, а не чотирикутні греко - візантійські престоли...

Чи це в деякій мірі несвідоме наслідування тих, що обмосковлювали нашу Церкву століттями? Втікаючи від „Риму", загналися під Москву... Чи це не допомога тим, що запровадили колись богозневажливі в і д прави проти вірного сина України, гетьмана Мазепи? Перепрошую за терпкі слова, але факти фактами, і їх жадна сила не затре. Таким самим духом невіжества пересяклі деякі наші священики, тут народжені, які викидають старі „галицькі" престоли по наших церквах, і замість них дають московські прямокутні. Багато іншого можна б написати на цю тему.

Моїм задушевним бажанням: на склоні своїх років, після стільки десятків років служби своїй дорогій Українській Православній Церкві на цьому континенті — написати на цю обрядову тему спеціяльну публікацію в англійській мові, щоб наша здезорієнтована молодь знала що наше, а що вороже нам, що накинула нам Москва перед століттями, і як ми в добрій вірі „молимось чужим богам".

Цар Іван Лютий, жорстокий московський самодержець, казав висланникові Риму, кардиналові Посевину таке: „Ми віруємо не в греків, але в Христа". Це означає, що Москва вірить в Христа по-своєму, по шовіністично - московському, а не так, як каже Св. Євангеліє і як навчають „грецькі" Святі Отці Церкви. Справді, і в церковно - православній ділянці кремлівські можновладці в коронах — століттями втовкмачували своїм і чужим, що „Москва — всьому світу голова". Втікаймо якнайдалі від тієї скаженої голови - гидри московської. Втікаймо також в обрядово-церковній ділянці.

Бриджпорт, Конн.

БУДУЮТЬ НОВУ ЦЕРКВУ

Дня 4-го травня пережила наша громада небуденне торжество: благословення площі під будову укр. кат. церкви. Завдання завелике на 80-родинну громаду. На обличчях кожного на цьому торжестві відбивались і радість, і турбота. Раділи тому, що стрінулися в нашому почині з великою моральною підтримкою з усіх сторін. Благословити нашу площу приїхав Владика Йосиф Шмондюк та десять священиків: ген. - вікарій о. пралат Манастирський, оо. монс. декан Баландюк, Долинай — парох закарпатської церкви, Чарніцкі — парох римо - кат. церкви, оо. парохи: Кучма і Назаревич зі своїми дружинами, та Осташ і Огірко.

Промова о. декана Баландюка підкріпила віру в силу громади, а „Лицарі Колюмба", що відбували почесну службу, переносили думки в минуле.

Після благословлення площі учасники зібралися у просторій залі на бенкеті. За довгим головним столом сиділи почесні гості і заслужені громадяни, за бічними — представники від товариств — місцевих і з Гартфорду й Ню Гейвену, церковного та будівельного комітетів.

Бенкет відкрив о. парох Ярослав Шуст, а дальший провід передав о. прел. Манастирському, якому допомагав голова церк. комітету й імпрезовий референт при будівельному комітеті Мирослав Стахів. Владика Йосифа Шмондюка говорив про значення Української Католицької Церкви не лише для нашого народу, але й для Америки, та про наш чудовий обряд. Також щиро привітав наш почин о. монс. Долинай, парох церкви для закарпатців, голова міста Стретфорду п. Блек, що прибув із своєю дружиною, представники товариств, крім побажань дарували датки на будову церкви. Сестриці дали 1,000 дол., другу тисячу подарували Дмитро й Анна Чернявські. Це заслужела для нашої церкви родина. Він довгі роки був головою церковного комітету, тепер є головою будівельного, а п-і Анна від початку нашої парохії, з малими перервами, є головою Сестрицтва. З вдячністю згадуємо і про пенсіонерів - емеритів Анну й Михайла Зєликів, колишніх парафіян, які живуть тепер у Ню Йорку, не пожаліли труду приїхати та ще й подарувати 100 дол. на будову церкви. Сподіємося, що таке гарне наставлення до будови церкви буде й дальше.

У мистецькій частині бенкету ми мали багато задоволення. Насамперед належить велика подяка панству Надії й Юрієві Оранським із Филядельфії, які приїхали, щоб своїм талантом, без грошевої нагороди, збагатити наш бенкет. З зворушенням слухали ми, як п-і Оранська ніжним мелодійним голосом співала „Аве Марія" Гуно, „Розвійтеся з вітром" Степового і „Тече вода в синє море" Фоменка, при акомпаніяменті проф. Ю. Оранського. Не диво—він відданий працівник на полі музики і вже заслужений у ній. Бандуристи школи о. Кіндзерявого - Пастухіва ніжно - гарно виконали кілька пісень, танцюристи школи „Дніпро" уприємнили бенкет жвавими гуцульськими танками. Ми вдячні молодому подружжю Ромі і Павлові Черепахам, що так гарно провадять цю школу.

При нашій церкві є школа Українознавства, а в церковній залі - пластова домівка. В тій залі відбуваються лекції національних танків і лекції гри на бандурі, також проби церковного хору, сходини, збори: Сестрицтва, Відділу СУА, Батьківського Гуртка, Пласт-приняту, різні базари тощо. Наша громада дорожить своїм національно - релігійним життям і змагається за продовження його.

Н. Н.

На малярсько-мистецьких обріях

Кожний важливий успіх української людини серед чужинців є досягненням усієї української спільноти у розсіянні, бо він причиняється до популяризування українського імени і посередньо прислуговує й Нескореній Україні.

Пані Ірина Фединишин своєю працею приносить користь українській громаді. Про її малярсько-мистецькі досягнення вже писали в нашій пресі: З черги треба підмітити її нові успіхи.

Пані Ірена Фединишин недавно брала участь у чотирьох аматорських виставках образів і кожним разом там визначилася. 18-го травня відбулися дві в и с т а вки. „Ауер Лейді оф ди Велі Арт Ексгибішен" у Аренджі, Н. Дж. та „Ірвінгтон Арт Асошіейтс" у Ірвінгтоні. На першій виставці п-ні Фединишин виставила три образи: „Далії" (олія), „Св. Антоній" (пастеля) і „Вітер" (акваpеля). „Далії" були визнані за найкращий твір на виставці, і цим способом п-ні Фединишин набула собі право брати участь вже у професійних малярських виставках, що є вже поважним осягом. Пастеля „Св. Антоній" дістала другу нагороду. Тоді ж малярка виставляла 8 образів на другій аматорській виставці у Ірвінгтоні.

Дня 7-го червня взяла участь у двох виставках. На одній, „Севентс Аннюал Аутдор Ексгибішен", Морис Каунти Арт Асошієйтс" в Мориставні, Н. Дж. Вона виставила один образ „Осінні квіти" (олія). На другій — „Арт Галері ов Савтс Ариндж енд Мейплвуд" в Савтс Ариндж, Н. Дж., були її дві олії: „Каскади" і „Квіти". „Каскади" дістав почесне вирізнення серед поважної конкуренції знаменитих творів.

На цій виставці мала малярка ще теку з кількома графіками людських постатей, які викликали захоплення.

Пані Фединишин визначається у своїх працях добрим кольоритом та силою барв. Вона не фотографує природу, а дає розмах власній уяві і модерному сприйманню.

М. Ч.

ЖАЛОБНІ СХОДИНИ В ДІТРОЙТІ

В неділю, 13 липня 1969 р. Головна Управа Українського Золотого Хреста в Дітройті влаштувала Жалібні Сходини для вшанування пам'яті Покійної Олени Залізняк, голови Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Доповідь про Покійну виголосила голова Головної Управи УЗХ п. Марія Квітковська. Присутні представниці СФУЖА, СУА і місцевих Відділів УЗХ подали свої спогади про Покійну. Під час сходин переведено збірку на Фонд сл. п. Олени Залізняк, яка принесла $52.00.

ОСТАННІЙ САЛЮТ

По довгій недузі відійшов у вічність 25 квітня ц. р. сотник УГА інж. Корнило Кізюк.

Народився 24 вересня 1892 р. в селі Требоківцях, Бібрецького повіту, в Галичині. Початкову школу закінчив у рідному селі, гімназію в Бучачі. Склавши іспит зрілости вступив до військової старшинської школи, в 95-му полку піхоти австрійської армії, пройшов додатковий технічний вишкіл у школі саперів і став комендантом сотні, а потім і куреня саперів. З тим самим полком перебув на різних фронтах першу світову війну. За відвагу і зразкове виконування обов'язків одержав багато військових відзначень, в тому і хрест заслуги німецької армії. Під кінець першої світової війни захворів на італійському фронті на малярію.

Розвал Австрії та відродження української державности застали його недужим на відпустці дома. Видужавши, в грудні 1918 р. він зголосився до рідної армії. Командант міста Чорткова, отаман Оробко, знаючи його як здібного старшину і спеціяліста у військово-технічних справах, запропонував Секретаріятові Військових Справ доручити йому організацію і вишкіл саперських відділів, дуже потрібних тоді для молодої Української Галицької Армії. Чортків лежав у запіллі і надавався на такий вишкіл: з доручення Секретаріяту інж. К. Кізюк вишколив впродовж 4-ох місяців чотири сотні саперів.

Коли УГА довелося літом 1919 р. покидати Галичину і переходити на Схід України, він вступив до 14-ої Чортківської бригади і, як комендант технічної сотні, відбув з тією бригадою всі Визвольні Змагання на Наддніпрянщині. Ранньою весною 1920 р. почалась ліквідація УГА. Покійний одержав наказ створити технічний курінь, стягаючи саперів і виряд з інших бригад. Він зорганізував відділ з 1 200 саперів і так ним маневрував, що відділ той при ліквідації УГА не дістався ні полякам, ні большевикам, а з усім технічним вирядом перейшов до отам. Тютюнника, який тоді рейдував по східній Україні в запіллі большевиків.

Повернувшись з війни до дому, довший час мусів ховатись від польської влади. Йому вдалося виїхати до Данцінгу, де почав студіювати хемію у вищій Технічній Школі. Рівночасно, був активним членом студентських товариств „Основа" і „Зарево" та в Українській Військовій Організації, УВО. Польська влада в Галичині не брала до війська українських студентів, щоб не давати їм старшинського вишколу, тому такий вишкіл відбувався заходами УВО в Данціґу, з пляном приготовити старшинські кадри на майбутнє. Тим вишколом керував сл. п. сотник Кізюк.

Сл. п. інж. К. Кізюк

У 1929 р. одержав інженерський диплом, повернувся в Галичину й одружився з дочкою теребовельського дек. о. Мохнацького, після чого виїхав на Шлеськ, на посаду інженера-хеміка в Королівській Гуті. Покійний був членом Українського Технічного Товариства у Львові, співпрацював у його журналі „Технічні Вісті", дописував до польських і німецьких фахових журналів.

Коли перед другою світовою війною поляки, ще більше переслідуючи українців, звільнили його з праці, повернувся в Галичину та взявся до будови вапнярки в Миколаєві. Одначе, друга світова війна перекреслила той плян і він знову вернувся на Шлеськ, зайнятий тоді німцями, до давньої праці в Гуті Бісмарк.

На еміграції з родиною зупинився в Берхтесґадені, в 1949 р. переїхав до ЗСА, і поселився в Честері, Па. Тут знову включився в українське організоване життя і став членом Т-ва Українських Інженерів Америки. В Честері працював інженером - хеміком у сталеварні „Фінікс". Знання і працьовитість оцінила фірма, задержавши його на праці ще довго поза пенсійний вік. Покійний все знаходив час на громадську роботу і був активний в товариствах, найбільше в ОбВУА, Самопомочі й УККА.

З великим жалем попрощала Покійного українська громада. По панахиді, яку відправили о. Петро Липин і о. Михайло Ревтюк, попрощали Покійного від Т-ва Українських Інженерів інж. В. Яримович та Л. Яцкевич, від громади Д. Мінчак. Відтак тіло перевезли на українське катол. кладовище на Факс Чейсі. Побратими з Филядельфійського відділу ОбВУА В. Рудавський та інж. З. Кохановський віддали останню прислугу Покійному. Інж. Кохановський, який у 1919 р. служив стрільцем у технічній сотні, під командою Покійного, зложив йому останній салют.

Хай нерідна земля буде Тобі легкою, Дорогий Командант і Друже!

Інж. З. Кохановський

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

Прошу справити помилку у „Вірні Нюарку - Ірвінґтону домагаються скликання Синоду і Патріярхату" („Свобода" 17 червня, ч. 212). Я є головою Контрольної Комісії Крайового Товариства за Патріярхальний Устрій УКЦеркви, а не головою місцевого відділу цього Т-ва, як було подано, бо ним є д-р Роман Кравчук...

Василь Пасічняк
Моріставн, Н. Дж.

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тих, що їх приписує їм Ваш анонімний писака, хоч по суті такі погляди притаманні тій частині еміґрантів, які залишили країну після революції 1917 року або разом з німецькими окупаційними військами в 1945 р. Але ж бо вони мають менше спільного з українським народом ніж троє кравців з анекдоту мають з народом Англії. Я переконаний, що Ваш кореспондент зібрав свою „інформацію" прямо в Лондоні з „Матеріялів Чорновола" та буклета Івана Дзюби, які він цитує". „Відповідальним журналістам і редакторам, — повчає редакцію „Економіста" Дж. Вір, — слід бути обережнішими відносно вибору джерел інформації". В кінці статті він подає „свої" джерела інформації для англійців, як „за царя і капіталістів на Україні зовсім не було шкіл українською мовою, а тепер" і т. п. Джон Вір насміхається з твердження І. Дзюби про бажання 3-ох мільйонів жителів Велзу бачити свою рідну мову державною мовою, замість англійської.

Джон Вір закінчує свій, подиктований кимось іншим, трактат на сторінках каґебівського видання твердженням, що під час останньої війни за совєтську владу загинуло 4 мільйони 500 тисяч українців „у боротьбі з нацистами і їх українськими сепаратистськими найманцями". Щодо української мови в Україні, то Дж. Вір цинічно пише: „Українці боролись надто довго за право розмовляти, як їм забажається"...

Л. Л.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Д-р М. Стефанів. Нотлі, Н. Дж.: Дякуємо за знамениту статтю. Радо використаємо вже в найближчих днях.

ВШ. С. Стечишин, Саскатун: Стаття в журналі чудова. Використаємо і напишемо подяку до редакції. Дякуємо, що нам прислали.

ВШ. В. Охріменко, Ню Йорк: Дякуємо за листа і статтю. Відкликаєтесь на три ювілеї: 200-річчя з дня народження Наполеона, 75-річчя „Свободи" і 20-річчя Вашого побуту в Америці, але тільки в листі, а не в статті, отже - надрукуємо, можливо в календарі, що появиться в жовні ц. р.

ВШ. Інсп. О. Б. Філядельфія: Дякуємо за надіслане. „Призабута справа" мало надається до щоденної, інформаційної газети, але в календарі вона матиме свою вартість. Там і плянуємо її використати. „Підслухана розмова" і „Табу" ще в розгляді. Як не використаємо — повернемо.

ВШ. Теодор Май, Бруклин: Дякуємо за листа і вартісні завваги. Проте, Ви помилково зрозуміли статтю Уляни Близняк в англійському тижневику. Це була сатира, в якій авторка висміює деякі прояви в теперішньому суспільстві, а не їх рекомендує.

ВШ. Ген. М. К. Дітройт: Дякуємо за пригадку. Посмертна гадка була призначена до друку. Перевіримо.

ВШ, В. М. Подоляк, Філядельфія: Вашого голосу в дискусії („чому криза поглиблюється") не можемо використати, бо не подаєте своєї адреси.

ВШ. В. Чайників, Міннеаполіс: Питаєте, чому така велика різниця в передплаті на „Свободу" від членів і нечленів УНСоюзу. Різницю в передплаті від своїх членів покриває УНСоюз. Найкраща розв'язка — вписатися в члени УНСоюзу.

ВШ. Іван Стадник, Маямі, Флорида: Дякуємо за переслані матеріяли. Можливо, що при нагоді дещо використаємо. Коли ж мова про фільми — п. Авраменко проголошує, що він їх висвітлює, а не що він є їх продуцентом.

ВШ. Ф. Скоман, Ен Арбор, Міш. Придатність матеріялу до друку редакція може вирішити щойно після того, як познайомиться з тим матеріялом. У Вашому випадку можемо тільки висловити опінію, що форма запропонованого матеріялу — поема про життя і творчість заслуженого діяча, не дуже підходить до щоденної газети.

„САД НА ОДНОМУ ДЕРЕВІ"

„Молодь України" з 13 липня: „На садибі Мусія Оніщенка, колгоспу Пирятинського району на Полтавщині, довгий час росла дика груша. Садовод вирішив окультурити дерево. За п'ять років він проокулірував 132 гілки 23 сортами. Прижививши також вічко гібриду груші і яблуні. Тепер на груші, яка колись давала лише тінь у дворі, зріють чудові плоди різних сортів".

В ТОЙ ЧАС, ЯК ІХНІ БАТЬКИ ЛЕТЯТЬ НА МІСЯЦЬ

Сповнені гордости за своїх батьків, що беруть участь в історичній місії висадження людини на Місяць, як також вірі в їхній успіх, діти астронавтів Алдріна і Коллінса показують знак „V". На фото зліва: Джейніс, Андрю і Майкел Алдрін. На фото з правого боку: Енн, Майкел і Кеті Коллінс із своєю матір'ю Пат Коллінс.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО ЗБОРИ ВІДДІЛУ УККА В МІННЕАПОЛІСІ

В репортажі про збори Відділу УККА в Міннеаполісі, дня 15 червня ц. р., поміщеному в „Свободі" з 26-го червня, подано невірно про учасників в дискусії як рівнож дещо про зміст самої дискусії.

1) В дискусії не брав участи п. Г. Папіж, котрий був поданий в списку дискутантів, а брав участь Б. Гуцал, котрий чомусь не попав на цей список, хоч порушував декілька питань, яких ніхто більше не порушував.

2) Відносно самої дискусії подано, між іншим, дослівно таке: „... інші знову твердили, що УККА має за собою величезну більшість нашого народу в Америці, й якщо є деякі відосередні течії, то все ж таки більшість радить іти з демократичними засобами..."

Як учасник зборів заявляю, що ніхто з учасників цього не твердив.

Богдан Гуцал
Мінneаполіс, Мінн.

Створено Ініціятивний Комітет для вибору Мейнера на губернатора Ню Джерзі

Ірвінгтон, Н. Дж. (М. П.). — Тут 8-го липня ц. р. відбулися збори громадян для створення Ініціятивного Комітету безпартійних громадян для вибору на губернатора стейту Ню Джерзі Роберта Мейнера. Будучи згідними в тому, що нам треба активніше включатися в американське політичне життя та впливати на вибори осіб, які прихильно ставляться до нас, учасники наради рішили створити Незалежний Стейтовий Виборний Комітет громадян українського походження. І н і ціятивну Групу очолив проф. д-р Осип Андрушків, а в її склад, як члени, увійшли пп.: д-р Петро Богданський, мгр Богдан Геврик, інж. Тарас Дурбак, інж. Євген Змий, Федір Луцишин, Михайло Почтар, Віктор Роговський, інж. Микола Семанишин, мгр Олександер Смаль, Зенон Терлецький та д-р Тарас Шегедин. Рішено звернутися з закликом до загалу українсько-американських громадян приєднатися та піддержати цей почин.

Осіб, які не є активно заангажовані ні в демократичній, ні в республіканській партіях, а які бажали б тісніше співпрацювати з наміченим Комітетом чи увійти в його склад, проситься голоситись на адресу ініціятивної групи:

c/o Ukrainian Community Center, 140 Prospect Av., Irvington, N. J., 07111.

КОГО ПРИЗНАЧАЮТЬ КЕРІВНИКАМИ НА ОДЕЩИНІ...

Сесія Одеської обласної „ради депутатів", інформувала „Культура і Життя" з 13 липня, призначила керівником „республіканської студії при Укрконцерті" Ніну Солоділіну, головою обкому профспілок — Н. Вортковську, а головним диригентом Одеського театру опери та балету — Бориса Грузіна. У складі керівників Одеськ від не-українських прізвищ не-українських прізвищ.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Розшук

ІВАНА МАЛЕЦЬ з с. Селиська, пов. Яворів, пошукує сестра МАРІЯ ДЗЯДІВ з дому МАЛЕЦЬ. Іван Малець останньо перебував в Едмонтоні, Канада. Відомости прошу подати: Maria Dziadiw, 58-39 — 44th Avenue, Woodside, N.Y. 11377, U.S.A.

АНТОНІНА з ПАШКОВСЬКИХ ПОЛЯКІВ
пошукує
МАРІЮ ПАШКОВСЬКУ
Відповідь на адресу:
A. Polakiw, 101 Broadmore Lane, E. Syracuse, N.Y. 13057

Сестра **ВІРА** пошукує брата **ТИМОФІЯ МАРУНЯКА** (м'ясар), сина Теодозії і Василя, ур. 1 листопада 1919 р. в селі Гоніятичі, пов. Львів. Хто знає би про нього, або він сам, прошу писати до: Danuta Hajduk, c/o E. Beer, 1841 Central Ave., Yonkers, N.Y. 10710, Tel.: (914) 793-3452.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!